

к.е.н, доцент кафедри менеджменту та бізнесу,
Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця

**Теоретичне забезпечення вдосконалення процесу управління
інноваційними процесами на підприємстві за допомогою моделі
інноваційного циклу**

Анотація. В статті розглянуті питання теоретичного забезпечення вдосконалення процесу управління інноваційними процесами на підприємстві. Запропонована модель інноваційного циклу та проаналізовано взаємозв'язок понять «інновація», «інноваційний процес» та «інноваційна діяльність».

Аннотация. В статье рассмотрены вопросы теоретического обеспечения усовершенствования системы управления инновационными процессами на предприятии. Предложена модель инновационного цикла и проанализирована взаимосвязь понятий «инновация», «инновационный процесс» и «инновационная деятельность».

Summary. The article considers theoretical issues of ensuring the improvement of the system of management of innovation processes in the enterprise. The proposed model of the innovation cycle and analyzed the correlation of the concepts "innovation", "innovation" and "innovative activity".

Ключові слова: інновація, інноваційний процес, інноваційна діяльність, інноваційний цикл, інформація, підприємство, інформаційна база.

Ключевые слова: инновация, инновационный процесс, инновационная деятельность, инновационный цикл, информация, предприятие, информационная база.

Keywords: innovation, innovation process, innovation activity, innovation cycle, information, enterprise, information base.

Постановка проблеми. Формування ефективних механізмів інноваційних процесів в умовах постіндустріальної економіки неможливе без розробки теоретичного підґрунтя, тобто інноваційної теорії. Така теорія

повинна розкривати суттєві взаємозв'язки між окремими елементами у функціонуванні інноваційної системи як на макро- так і на мікрорівнях.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукові та теоретичні засади управління інноваційними процесами знайшли своє відображення в наукових працях українських та зарубіжних вчених: Е. Лібанової, Л. Прокопишина, І. Єгорова, І. Жуковича, Ю. Рижкова, А. Гальчинського, В. Гейця, П. Завлина, С. Ілляшенка, М. Портера, В. Семеноженка та інших, які зробили значний внесок у формування теорії управління інноваційними процесами [1–3].

На основі досліджень теоретичних основ управління інноваційними процесами, маємо можливість стверджувати, про необхідність впровадження їх у практику управління конкретних підприємств. Це дасть змогу створити єдину інноваційну базу, яка в подальшому буде забезпечувати економічний розвиток підприємства, підвищить його конкурентоспроможність не тільки відносно українських аналогічних структур, а й країн близького та дальнього зарубіжжя.

Формулювання цілей статті. Метою статті є теоретичне забезпечення всіх етапів створення моделі інноваційного циклу задля управління інноваційними процесами. Для досягнення поставленої мети сформульовано та вирішено наступні задачі:

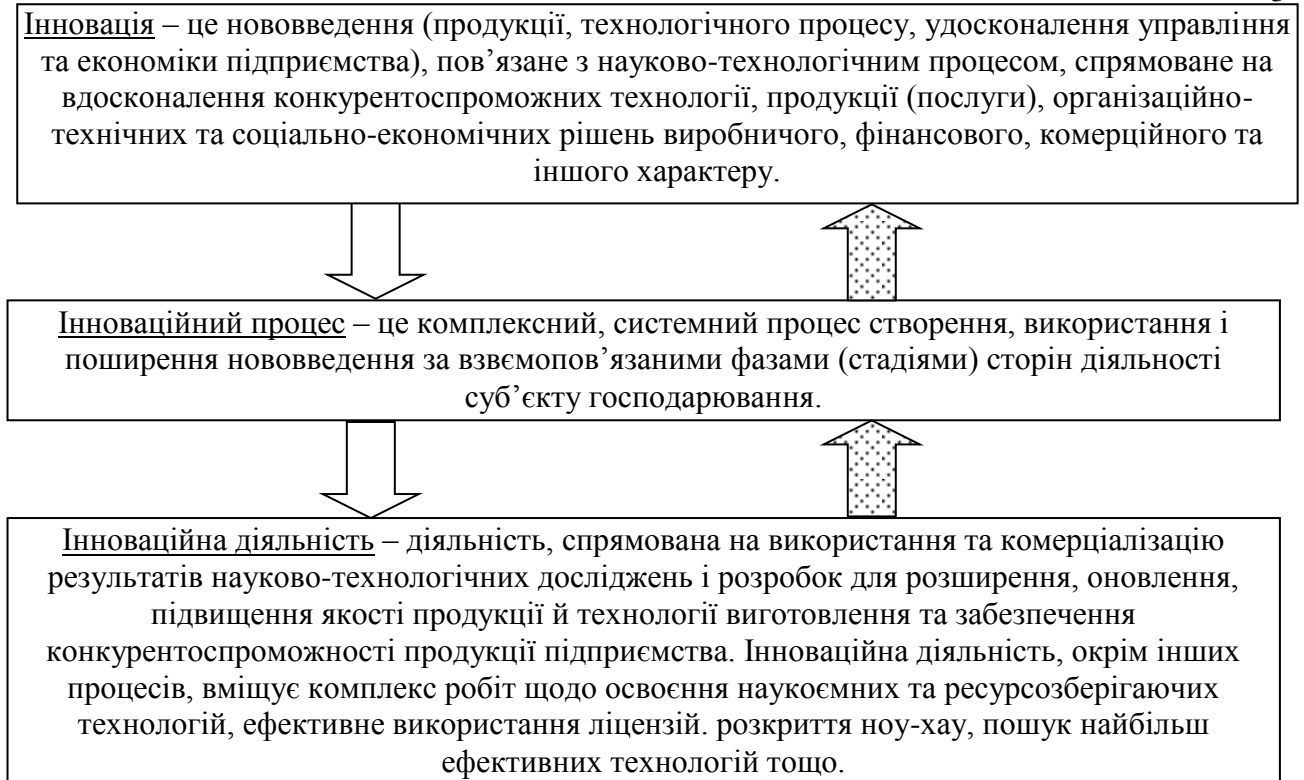
проаналізувати взаємозв'язок понять «інновація», «інноваційний процес» та «інноваційна діяльність»;

розробити модель інноваційного циклу;

запропонувати шляхи інформаційно-аналітичного забезпечення реалізації інноваційних процесів на підприємстві.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Насамперед, слід дати визначення основним економічним категоріям інноваційного процесу. Дослідження різних точок зору різних фахівців дало можливість навести визначення «інновація», «інноваційний процес», «інноваційна діяльність» як складових єдиного процесу впровадження інновацій на підприємствах [1]. Дані поняття слід розглядати у взаємозв'язку, представленою на рис. 1.

Рис. 1. Взаємозв’язок понять «інновація», «інноваційний процес» та «інноваційна діяльність»

Наступним кроком до вдосконалення процесу управління інноваційними процесами є запропонована модель інноваційного циклу, яка відображає в найбільшій мірі усі стадії цього процесу (рис. 2).

Зазначимо, що інвенція – це ідея, пропозиція або проект, які після опрацювання перетворюються в інновацію [2].

Рис. 2. Модель інноваційного циклу (розроблено на підставі [3])

Необхідно зазначити, що модель інноваційного циклу відображає інноваційний цикл і полягає в тому що стимульована ринком суспільна потреба може породжувати за собою нову ідею, замисел (інвенція) або навіть – втілення в життя нового технічного або економічний проекту, моделі, дослідного зразка. Потім шляхом фундаментальних та прикладних наук та в результаті розробки (які безпосереднього ґрунтуються на науці, техніці та технології) інвенція та новація, підтримані маркетингом потрапляють у виробництво. Потім вона поширюється в нові сфери застосування, що має назву дифузія.

Відмітимо, що дифузія – це процес передавання нововведення комунікаційними каналами між членами соціальної системи в часі. Нововведеннями можуть виступати ідеї, технології тощо, які є новими для суб'єкта господарювання. Це означає, що дифузія інновації – це розповсюдження вже одного разу освоєної і впровадженної інновації у нових умовах [2].

У реальних інноваційних процесах швидкість дифузії нововведення залежить від таких факторів, як: спосіб передавання інформації; форми прийняття рішення; властивості соціальної системи; властивості самого нововведення. Наступним кроком є старіння інновації, тобто рутинізація.

Ініціація – це рекомендації щодо удосконалення науково-технічної, організаційної, виробничої або комерційної діяльності, метою яких є початок інноваційного процесу або його розвиток [3].

Інноваційний процес відіграє важливу роль в успішному розвитку підприємства, організації, регіону, держави. Від рівня цього процесу залежить економічний і фінансовий стан як підприємств окремо, так і в цілому економіки. В постійній конкурентній боротьбі за споживача і ринки збуту підприємства повинні постійно впроваджувати інноваційні процеси: удосконалювати та розробляти нові вироби, прогресивні технології, системи управління, що виводитиме їх на новий рівень розвитку – управління інноваційними процесами.

Слід відмітити, що в умовах сьогодення процес управління інноваційними процесами кожного підприємства має ґрунтуватися на інформаційній базі.

Управління розвитком підприємства на інноваційних засадах потребує наявності своєчасної, об'єктивної, компетентної інформації щодо його стану, потреб, можливостей та перспектив розвитку.

Відмітимо, що інформаційно-аналітичне забезпечення реалізації інноваційної політики та моніторингу стану інноваційного розвитку підприємства може здійснюватися декількома шляхами, а саме, через:

використання існуючих інформаційно-аналітичних систем і моніторингів інноваційної діяльності та процесів, пов'язаних з інноваційною діяльністю й одночасну їх адаптацію до нових умов господарювання;

створення інформаційно-аналітичної системи на основі окремої інформаційної бази, у тому числі з використанням інформації інших інформаційно-аналітичних систем, інтеграцію такої системи з іншими інформаційно-аналітичними системами, забезпечення моніторингу відповідною базою показників.

Отже, створення інформаційно-аналітичної системи на основі окремої інформаційної бази, у тому числі з використанням інформації інших інформаційно-аналітичних систем, інтеграція такої системи з іншими інформаційно-аналітичними системами, забезпечення моніторингу інноваційних процесів відповідною базою показників, є найбільш оптимальним варіантом, оскільки саме він чітко висвітлює питання, які мають бути вирішені для ефективного функціонування системи інформаційно-аналітичного забезпечення реалізації інноваційної політики підприємства та моніторингу стану інноваційного розвитку економіки [3].

Інформаційні бази, впроваджені в діяльність підприємств забезпечать ефект на державному рівні. Їх наявність допоможе [2]:

підвищити ефективність функціонування центральних і місцевих органів виконавчої влади щодо реалізації державної інноваційної політики, в тому

числі шляхом забезпечення їх взаємодії та подолання наявних інформаційних бар'єрів;

удосконалити управління й підвищити ефективність прийняття рішень у сфері інноваційної діяльності на основі використання достовірної інформації, прогнозування та моделювання;

забезпечити вдосконалення інструментів державної підтримки, стимулювання інноваційної та науково-технічної діяльності;

створити необхідні умови для доступу широкого кола користувачів до інформації інноваційного напрямку й тематики;

забезпечити можливість координації діяльності у сфері створення і розповсюдження інформації щодо інноваційних процесів;

сприяти поширенню інформації щодо стану та перспектив розвитку інноваційних процесів в Україні.

Висновки. Отже, узагальнюючи, слід відмітити, що визначення різних факторів діяльності підприємства забезпечить можливість побудувати ефективну систему управління інноваційними процесами, яку слід конкретизувати для кожного окремого суб'єкта господарювання з урахуванням його особливостей. Визначною особливістю такої системи є ґрунтування її на інформаційній базі.

Література.

1. Людський розвиток в Україні : інноваційний вимір : колективна монографія / За ред. Е. М. Лібанової. – К. : Ін-т демографії та соціальних досліджень НАН України, 2008. – 383 с.

2. Прокопишин Л. П. Управлінські інновації та особливості їх використання на машинобудівних підприємствах в сучасних умовах. / Л. П. Прокопишин // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2011р. – №628. – С. 628–633.

3. Науковий та інноваційний потенціал України у міжнародних статистичних порівняннях : монографія / І. Ю. Єгоров, І. А. Жукович, Ю. О. Рижкова. – К. : ДП «Інформ.-аналіт. Агентство», 2010. – 156 с.

